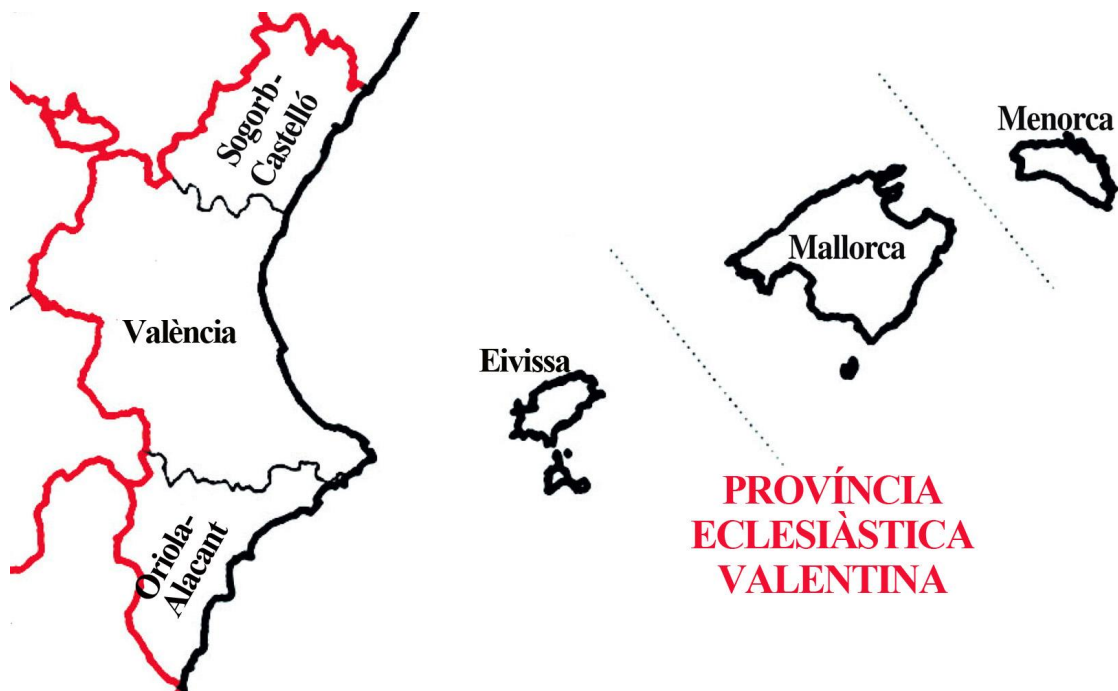

La Província Eclesiàstica Valentina: i el valencià?

L'11 d'octubre passat es van reunir a València els bisbes de la Província Eclesiàstica Valentina, que comprèn les diòcesis de València, Sagorb-Castelló i Oriola-Alacant, i (incomprendiblement), els tres bisbats de les Illes Balears: Mallorca, Menorca i Eivissa. També alguna vegada ha participat en aquestes reunions el bisbe de Tortosa, almenys quan era bisbe d'aquesta diòcesi Enrique Benavent, actual arquebisbe de València.

En les diverses trobades que han tingut els bisbes de la Província Eclesiàstica Valentina, mai (que s'haja sabut), han tractat el tema de la discriminació de la nostra llengua a l'Església. En aquesta trobada de l'11 d'octubre, tampoc no s'ha precisat (per mitjà de la web de l'Arzobispado) de què van parlar els bisbes d'aquesta Província Eclesiàstica. Altres vegades, com el 4 i 5 de juliol de 2022, els bisbes van informar que havien fet una reflexió sobre la defensa de la vida i l'ensenyament de la religió a l'escola.

En aquesta reunió de l'11 d'octubre passat (almenys no s'ha dit el contrari), els bisbes ignoraren la situació marginal del valencià a les diòcesis del País Valencià, perquè a les Illes, la nostra llengua s'utilitza amb normalitat en la pastoral de l'Església balear. Per cert, ¿quin sentit té que les diòcesis de les Balears pertanyin a la Província Eclesiàstica Valentina? Ja fa uns anys, el bisbe de Mallorca, Teodor Úbeda, nascut a Ontinyent, va defensar la conveniència de promoure una Província Eclesiàstica Balear.

Els bisbes d'Oriola-Alacant i el de Sogorb-Castelló, que manifesten una animadversió irracional pel valencià, haurien d'imitar la "conversió" del bisbe Samuel Ruiz, a Chiapas.

Quan el 1959 (ara fa 65 anys), Samuel Ruiz arribà a Chiapas com a nou bisbe, es trobà que la diòcesi de San Cristóbal de las Casas tenia un milió i mig d'habitants, dels quals el 79% eren indígenes. Samuel Ruiz arribà a Chiapas amb una mentalitat "conqueridora" i per això pensà ensenyar l'espanyol als habitants d'aquesta zona, per evangelitzar Chiapas, que tenia, com a mínim, cinc llengües derivades de l'antiga llengua maia. Samuel Ruiz descobrí que els seus predecessors en l'episcopat també havien intentat (amb poc èxit), ensenyar l'espanyol a aquella gent. I és que sovint, l'acció missionera havia provocat la destrucció de les cultures indígenes que havien estat esclafades, fins i tot des del punt de vista eclesial. El bisbe Samuel reconegué que al principi, el seu encontre amb les llengües indígenes va ser un xoc: "Jo veia les llengües indígenes com un obstacle per a l'evangelització". Després va comprendre que "quan vas a un país, no pots exigir, per comunicar-te, que la gent del lloc parle la teua llengua. Vaig comprendre que era més senzill que els agents de pastoral aprengueren les llengües dels llocs on treballaven, en compte de pretendre que la comunitat sencera aprengués la llengua espanyola".

El Concili Vaticà II, amb el Decret "Ad Gentes", va fer que el bisbe Samuel entenguera el món indígena d'una manera diferent, no assimilant la gent a la cultura espanyola, sinó respectant i valorant la dignitat d'aquestes cultures. En comptes d'imposar la cultura Occidental com a únic mitjà d'expressió de la fe, el bisbe Samuel va vore que calia respectar la identitat cultural de cada poble, realitat que encara no han comprès ni respectat dos dels bisbes del País Valencià. El bisbe Samuel descobrí que per a viure la fe, no calia renegar de la pròpia identitat i empeltar el cristianisme al si d'una cultura estrangera, ja que el Concili va defensar que totes les cultures són el receptacle d'una presència reveladora i salvadora de Déu. Per això el bisbe Samuel va canviar d'actitud, i de dominador, va passar a tindre una gran sensibilitat per la condició indígena, defensant la presència de les seues llengües.

El canvi que va experimentar el bisbe Samuel pel que fa a la defensa de les cultures indígenes, es veu en una anècdota que contava ell mateix: "Un dia vaig anar a una comunitat de Bachajon i em vaig esforçar a parlar amb dues germanes indígenes. En vore l'enorme dificultat que tenia per dir algunes paraules senzilles en el seu idioma, les dues dones es deien l'una a l'altra: "Aquest pobre bisbe no sap parlar". Va ser aleshores quan el catequista li va dir al bisbe: "Benvolgut bisbe, ¿no he fet jo un gran esforç per vindre a tu i

aprendre a parlar en la teua llengua? ¿Per què no fas tu un esforç per vindre cap a mi, i aprens una miqueta de la meua llengua?”. Així, els missioners van començar a aprendre les llengües indígenes, per tal de practicar una evangelització adaptada a la cultura i per això la diòcesi de San Cristóbal va fer un catecisme en tzeltal i afavorí la traducció de la Bíblia a les llengües indígenes.

Fa uns anys, en el número 129 de la revista Cresol, el cardenal Cañizares manifestava que se sentia “comprometido con la lengua de los valencianos, como con todas las lenguas en la liturgia”. Per això el cardenal Cañizares afegia: “En cuanto a la lengua valenciana en la liturgia no sólo no me opongo, sino que la favorezco en las ocasiones en las que se actúa conforme a la comunión eclesial”. Però el cardenal, absurdament, feia notar que “tenemos entre nosotros un hándicap: ¿qué valenciano? Porque también aquí hay diversidad de expresiones de la lengua valenciana”. Curiosament, cap bisbe hispanoparlant no es pregunta pel que fa a les traduccions litúrgiques ¿qué castellano? I això que hi ha moltes més diferències entre el castellà de Santiago de Xile i el de Buenos Aires, amb el castellà de Màlaga i el de Valladolid, que el català de Vic i el de Morella. ¿Per què en el cas del valencià, els bisbes veuen problemes per no introduir la nostra llengua a l'Església i no tenen cap problema pel que fa al castellà?

El 20 de juny de 2022, el papa adreçà unes paraules als membres del Sínode de l'Església Greco-Melquita. El papa els deia: “No es pot ser bisbe d'un poble, parlant una altra llengua”. ¿Ho entenen això els bisbes valencians, que (a excepció del bisbe Enrique) només utilitzen a la litúrgia el castellà i continuen ignorant la llengua de Sant Vicent Ferrer? Els bisbes del País Valencià també haurien de fer cas de l'actual bisbe de Solsona, l'il·licità Francesc Conesa, quan, amb molt de seny, deia: “Un bon bisbe s'encarnarà en la terra on va”. I també: “És bo que l'Església i els bisbes coneguen la cultura del poble on està. L'Església ha d'encarnar-se en un territori, en la cultura d'un poble. Ha d'assumir aquesta cultura per anunciar l'Evangeli”.

Els bisbes valencians de la Província Eclesiàstica Valentina estan molt preocupats per la defensa de la vida i per la religió a l'ensenyament. Però no aposten de la mateixa manera per la defensa del valencià. Al contrari: el menyspreen i l'exclouen de la vida de l'Església, a excepció del bisbe Enrique de València.

Els bisbes valencians haurien d'imitar l'acció pastoral dels capellans de la parròquia de l'Assumpció de Torrent, Jesús Corbí i Jordi Cerdà, que amb tota naturalitat han normalitzat la missa en valencià retransmesa per À Punt des de la pandèmia. El 8 de setembre passat, com ens recordava Jesús Corbí en una carta que em va enviar i Jordi Cerdà, a l'inici de la missa d'aquell mateix dia, s'acomplien 200

misses en valencià per À Punt. I això que és normal a Torrent, no ho pot ser a Borriana, L'Alcúdia, Crevillent, Ontinyent, Xàtiva, Benicolet, Piles, Elx, Albalat de la Ribera, Xilxes, Dénia, Alzira, la Vall d'Uixó, Gandia o Benissa?

Recentment, el bisbe de Lleida, Salvador Jiménez, nascut a Muro d'Alcoi, ha afirmat, en relació amb la introducció de la nostra llengua a l'Església valenciana, que "és responsabilitat de tothom", tot i que, reconeix que, desgraciadament, "els bisbes no s'acaben de convèncer de la utilitat que té l'ús de les dues llengües a les seues esglésies". Tant de bo els bisbes valencians feren cas del bisbe de Lleida i es convenceren de la utilitat del valencià a l'Església.

Pense que l'actitud del bisbe Samuel Ruiz, les paraules, tan plenes de sentit comú del bisbe de Lleida i les dels capellans Jordi Cerdà i Jesús Corbí pel que fa a la normalització de la llengua i la cultura del poble (com també la posició favorable del papa en relació a les llengües i les declaracions tan assenyades del bisbe de Solsona), poden ser un exemple que anime els bisbes valencians (i als capellans de les parròquies valencianoparlants), a no continuar donant l'esquena al valencià, ni a marginar-lo per més temps. Amén.

Josep-Miquel Bausset

Publicat el 21/11/2024 a Del santuari estant